

RAUTJÄRVEN KUNNAN KOULUKULJETUSPERIAATTEET

1. Yleistä

Perusopetuslain (21.8.1998/628) 32 §:n mukaan jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettua päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Jos huoltaja haluaa oppilaan muuhun kuin hänelle osoitettuun lähikouluun, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on lain mukaan järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Koulumatka mitataan lyhintä yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin kotiportilta koulun portille. Kotiportti tarkoittaa oman pihan ja pihatien liittymää ja koulun portti koulun pihan ja kouluun johtavan tien liittymää.

Koulukuljetus ei tarkoita ovelta ovelle kuljetusta. Kuljetuksia pyritään yhdistelemään aina, kun mahdollista. Yksittäiskuljetuksia pyritään välttämään.

Kuljetuksia ei järjestetä eikä korvata:

- terapia-, lääkäri-, kerho, yms. käynteihin
- tilapäisasumisiin tai tilapäisiin hoitopaikkoihin
- kaverin luokse
- jälki-istunnosta kotiin

Jos oppilaan huoltajat asuvat eri osoitteissa, kunta järjestää ja kustantaa kuljetuksen vain väestörekisterin mukaiseen osoitteeseen. Jos toiseen osoitteeseen (ei väestörekisterin mukainen) on mahdollista kulkea kunnan järjestämässä kuljetuksessa samaa reittiä samassa kuljetusautossa, eikä ylimääräisiä kustannuksia muodostu, huoltajalta ei peritä maksua.

Kunta järjestää esiopetusoppilaiden ja peruskoululaisten oppilaskuljetukset tai avustaa oppilaiden kuljetusta tai saattamista kunnassa sijaitsevaan lähikouluun. Kyyteihin voidaan ottaa myös itsemaksavia asiakkaita (esim. lukiolaisia), mikäli heitä noudatettavien

kuljetusmääräysten puitteissa kyytiin mahtuu. Muilta matkustajilta peritään linja-autotaksan mukainen maksu, jonka liikennöitsijä tulouttaa kunnalle.

Pääperiaatteena koulukuljetusten järjestämisessä on turvallisuus, tasapuolisuus, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus.

Huoltajat voivat järjestää lastensa koulumatkat itse, mikäli katsovat, ettei kunnan tarjoama perustaso ole heille riittävä. Tällöin he vastaavat itse kustannuksista.

2. Koulumatka yli viisi kilometriä

Maksuton koulukuljetus järjestetään ilman hakemusta yli 5 km:n matkalta esiopetuksessa, perusopetuksessa, lisäopetuksessa tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille.

Koulunjohtaja/rehtori vastaa siitä, että koulukuljetuksen saavat ne oppilaat, joilla on siihen perusopetuslain 32 §:n mukainen oikeus. Koulun tulee työjärjestyksiä laatiessaan huomioida linja-autojen aikataulut, jotta taksikuljetuksia olisi mahdollisimman vähän.

3. Koulumatka viittä kilometriä lyhyempi

Jos koulumatka on viittä kilometriä lyhyempi ja halutaan hakea harkinnanvaraista koulukuljetusta vaarallisuuden, vaikeuden ja rasittavuuden perusteella, tulee huoltajan täyttää koulukyytihakemus. Hakemus tehdään kuljetustarpeen alkaessa tai oppilaan olosuhteiden muuttuessa. Oppilaan huoltaja kirjaa hakemuksen perusteet ja liittää hakemukseen tarvittavat liitteet.

Jos hakemuksen perusteena ovat **terveydelliset syyt**, hakemukseen on liitettävä lääkärin lausunto, jossa todetaan kuljetuksen välttämättömyys ja kuljetusaika (esim. talvikuljetus marraskuun alusta maaliskuun loppuun). Jos koulukuljetukseen tarvitaan invataksia, lääkärintodistuksessa on oltava maininta siitä.

Jos hakemuksen perusteena on **matkan liikenteellinen vaarallisuus**, hakemuksen käsittelijä päättää kuljetuksen mahdollisesta myöntämisestä kouluteiden riskikartoituksen mukaan. Sivistystoimi tekee kouluteiden riskikartoituksen Koululiitu -menetelmällä. Riskikartoituksessa määritellään koulukuljetuksia edellyttävät vaaralliset koulutiet.

Liikenneturvallisuuden arvioiminen perustuu vaarallisuutta kuvaavaan tunnuslukuun, johon vaikuttavat:

- o liikennemäärä
- o nopeusrajoitus
- o raskaan liikenteen määrä
- o pientareen/ajoradan leveys
- o tien päällyste
- o asutus
- o tien toiminnallinen luokka

Vaaralliseksi on arvioitu esim. 6-tiellä kulkeminen tai sen ylitys.

Jos hakemuksen perusteena on **matkan vaarallisuus petoeläinten aiheuttaman vaaran** vuoksi, edellytetään näkö- tai muita luotettavia havaintoja petoeläinten liikkumisesta alueella tai perustelua koululaisen kokemasta vaaran tunteesta. Mikäli alueella on petoeläimiä todistettavasti, kuljetus järjestetään pimeänä aikana esimerkiksi marraskuun alusta hiihtolomaan saakka. Hakemuksen käsittelijä ottaa päätöksenteossa huomioon myös alueen valaistusolosuhteet, ympäröivän maaston ja asutuksen määrän, lapsen iän sekä kulkeeko lapsi matkan yksin vai onko seurana muita koululaisia.

län perusteella koulumatka voidaan tapauskohtaisesti harkiten tulkita vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi ja harkinnanvarainen koulukuljetus myöntää, jos oppilas on esiopetuksessa ja koulumatka on alle 5 km tai jos oppilas on 1-2 luokalla ja koulumatka on 3-5 km.

Matkan rasittavuuteen, vaarallisuuteen ja vaikeuteen perustuvat kuljetukset myönnetään korkeintaan lukuvuodeksi kerrallaan. Mahdollinen tarve koulukyydille seuraavana lukuvuonna tai olosuhteiden muuttuessa seuraavan kerran arvioidaan hakemuksen perusteella uudestaan. Oppilaan huoltajan tulee ilmoittaa kuljetuspäätöksen mukaiseen etuun vaikuttavista muutoksista (esim. asuinpaikan muuttumisesta) välittömästi koulun johtajalle.

Harkinnanvaraisen koulukuljetuksen myöntää hakemuksesta sivistyslautakunta.

4. Esioppilaiden kuljetusperusteita

Esiopetuksen kuljetusten järjestämisessä sovelletaan samoja yleisiä periaatteita kuin koulukuljetusten järjestämisessä. Kuljetuksissa pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon peruskoululaisten kuljetuksia.

Kuljetus järjestetään ainoastaan esiopetusaikana. Kun esiopetus ja päivähoito järjestetään samassa paikassa ja lapsi tulee päivähoitoon ennen esiopetuksen alkua, aamukuljetuksesta vastaa huoltaja. Vastaavasti kun lapsi tulee kunnan järjestämässä kuljetuksessa esiopetukseen ja jää päivähoitoon esiopetuksen jälkeen, kotiin kuljetuksesta vastaa huoltaja.

Kuljetus järjestetään lähimpään tarkoituksenmukaiseen esiopetuspisteeseen. Jos huoltaja haluaa ja esioppilas voidaan ottaa muuhun esiopetuspisteeseen, vastaa huoltaja kuljetuksesta ja maksusta.

5. Kuljetusten järjestämistapa

Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä määrittelee, että tilaus- ja ostoliikenteen harjoittaminen on kielletty, jos sen tarkoituksena on kuljettaa sellaisia matkustajia, joiden käytävissä on sopivat linjaliikenneyhteydet. Tapauskohtaisesti periaatteesta voidaan poiketa, jos perusteena on esimerkiksi terveydellinen syy tai vaaralliseksi katsottu koulumatka.

Rautjärven kunnan koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa linjaliikenne- ja ELY:n ostoliikennetarjontaa. Tavoitteena on järjestää kouluille yksi aamukuljetus ja kaksi iltapäivän paluukuljetusta. Kuljetuksissa pyritään mahdollisimman suoriin yleisiä teitä käyttäviin reitteihin. Koulukuljetuksessa oleva oppilas otetaan kyytiin

reitien varrelta. Oppilaan on itse kuljettava matka linja-autopysäkille tai taksireitin varteen, mikäli ei ole erityisperusteita toisenlaiseen menettelyyn. Kuljetusreittien suunnittelun tavoitteena on minimoida poikkeamiset reitiltä, jotta matka-ajat muodostuvat kaikille kyytiläisille kohtuullisiksi.

Koulukuljetusten sujuminen edellyttää oppilaiden olemista riittävän ajoissa (vähintään 5 min. ennen) sovitussa noutopaikassa. Autoa tulee odottaa 20 minuuttia yli sovitun aikataulun, jonka jälkeen lapsi voi palata kotiin ja ottaa yhteyttä vanhempiin, kouluun ja/tai kuljettajaan. Jos lapsi myöhästyy kuljetuksesta, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus kouluun on vanhempien vastuulla.

Vanhempien on aina ilmoitettava esiopetukseen/koululle ja kuljettajalle hyvissä ajoin etukäteen, jos lapsi ei tarvitse jonain päivänä kuljetusta tai mikäli aikatauluihin tulee muutoksia. Jos huoltaja hakee lapsen, myös siitä on ehdottomasti ilmoitettava esiopetukseen tai koululle sekä kuljettajalle. Kunta voi periä turhien ajojen kustannukset vanhemmilta.

Jos oppilas muuttaa kesken lukukauden toiselle oppilaaksiottoalueelle tai yli kuntarajan ja jatkaa luvan saatuaan entisessä koulussa, huoltaja vastaa kuljetuskustannuksista.

Iltapäivätoimintaan osallistuvalla oppilaalla ei järjestetä kuljetusta koulusta iltapäivätoimintaan kuin terveydellisistä syistä lääkärintodistuksen perusteella.

6. Odotusajat ja koulumatkoihin käytetty aika

Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useampaa kuljetusmuotoa. Aikataulusta johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta. Taksi tai linja-auto ei ole myöhässä, jos se saapuu pysäkille 20 minuutin kuluessa sovitusta ajasta. Lisäksi oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta koululla enintään yhden oppitunnin ajan. Tällöin hänelle järjestetään mahdollisuus läksyjen tekoon.

Oppilaan päivittäiseen koulumatkaan käytettävä aika odotuksineen voi olla perusopetuslain (21.8.1998/628) 32 §:n 2 mom. mukaan

- 1 - 6 vuosiluokilla 2,5 tuntia
- 7 - 9 vuosiluokilla 3 tuntia
- erityisopetuksessa 3 tuntia

Koulumatkaan käytettyyn kokonaisaikaan lasketaan myös oppilaan koulumatkaan käyttämä kävely aika. Kuntaliiton suosituksen mukaan oppilaan kävely aika / kilometri lasketaan kaavalla:

Ikä	Kävely aika (min./km)
5	16
6	15
7	14
8	13
9	12,5
10	12
11	11,8
12	11,6
13	11,4

14	11,2
15	11
16	10,8

Tavoitteena on, että oppilaan päivittäiseen koulumatkaan odotuksineen käyttämä aika ei ylitä kahta tuntia alle 10 kilometrin matkalta ja että oppilaiden koulun alkamisen odotusaika on enintään puoli tuntia.

7. Vastuukysymykset

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Huoltajien on opastettava, neuvottava ja tarpeen mukaan kuljettava mukana ja saatettava lapsi linja-autopysäkille tai taksiin, kunnes lapsi oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Koulukuljetuksessa olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti autoon ja autosta kotiin.

Lisäksi huoltajan tulee

- ilmoittaa esiopetukseen/kouluun ja taksin kuljettajalle lapsen sairastumisesta tai muista poissaoloista, ettei auto aja turhia reittejä,
- ilmoittaa esiopetukseen/kouluun ja taksin kuljettajalle kuljetustarpeiden muutoksista hyvissä ajoin, viimeistään kaksi (2) viikkoa ennen, jotta muutokset saadaan ajoissa tehtyä,
- huolehtia, että lapsi on ajoissa noutopaikalla,
- ilmoittaa esiopetukseen/kouluun ja taksin kuljettajalle kuljetuksiin liittyvistä terveydentilaa koskevista asioista (esim. allergiat, pahoinvointi),
- ohjata lasta käyttäytymään pysäkillä ja autossa,
- tarkistaa, että lapsen ulkoiluvaatteissa on riittävästi heijastimia.

Lapsen autolle aiheuttamista vahingoista sopivat huoltaja ja liikennöitsijä/taksiautoilija keskenään. Kunta ei ole korvausvelvollinen.

Linja-autoa käyttävä oppilas saa kunnan kustantaman bussikortin. Mikäli oppilas hävittää tai rikkoo kortin, peritään uudesta kortista maksu huoltajalta.

Talvitapahtumia varten saa autossa kuljettaa liukureita, suksia, pulkkia ja luistimia. Ne on pakattava kotona huolellisesti ja käsiteltävä autossa siten, ettei niistä aiheudu vaaraa muille matkustajille.

Oppilas on koulun vastuulla noustuaan autosta kouluun ja koulun päättymisestä autoon nousuun. Liikennöitsijöiden/autoilijoiden vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

Kuljetusoppilaan tulee

- olla sovituksessa noutopaikassa riittävän aikaisin (vähintään 5 min. ennen),
- odottaa autoa 20 minuuttia yli sovittun ajan,
- huolehtia bussikortista,
- tervehtiä kuljettajaa,
- käyttäytyä kuljetuksen aikana asiallisesti muita häiritsemättä,
- käyttää turvavyötä,

- pysyä paikallaan auton liikuessa,
- huolehtia, ettei autoon jää tavaroita,
- käyttää heijastinta pimeän aikana,
- odottaa autosta poistuessa, että auto on lähtenyt pysäkiltä ja että näkyväisyys on hyvä ennen ajoradan ylittämistä.

Koulukuljettajan tulee

- huolehtia siitä, että ajoneuvo täyttää kulloinkin voimassa olevien säädösten ja viranomaismääräysten vaatimukset,
- huolehtia siitä, että kuljetuksessa käytettävä auto on merkitty joko valaistulla koulukyytikuvulla tai koulukyytikilvin,
- ottaa lapset kyytiin ja jättää kyydistä sovitussa nouto/jättöpaikassa,
- huolehtia, että autoon siirtyminen ja siitä poistuminen tapahtuu rauhallisesti ja kiireettä,
- tarkistaa, että lapset ovat kyydissä ja turvavöissä ennen liikkeellelähtöä,
- tarkistaa, että kyydissä olevat urheiluvälineet on sijoitettu autoon turvallisesti,
- noudattaa nopeusrajoituksia ja käyttää myös itse turvavyötä, suurin sallittu nopeus koulukuljetuksen aikana on 80 km/h,
- ajaa lyhintä mahdollista reittiä,
- pyrkiä olemaan täsmällinen aikatauluissa ja huomioimaan kelivara,
- noudattaa liikennesääntöjä,
- ajoneuvon rikkoontuessa tai koulukuljetuksen keskeytyessä muusta syystä ilmoittaa asiasta koululle ja/tai huoltajille ja järjestää korvaava kuljetus,
- muistaa oheiskasvattajan rooli; käyttäytymisen ja kielenkäytön on ystävällistä ja asiallista,
- huolehtia, ettei kuljetettaviin tai heidän perheisiinsä liittyviä asioita kerrota ulkopuolisille,
- huolehtia, että autossa on tilaajan antama luettelo kuljetusoppilaista,
- tehdä ilmoitus huoltajalle ja esiopetukseen/kouluun oppilaiden häiriökäyttäytymisestä kuljetuksen aikana.

Kuljettajat, koulu ja oppilaan vanhemmat toimivat yhteistyössä. Ongelmat ratkaistaan hyvällä tietojen vaihdolla. Liikennöitsijä/autoilija on vastuussa oppilaista kuljetuksen aikana.

Koulun tulee

- käydä läpi kuljetusoppilaiden kanssa kuljetusten pelisäännöt
- järjestää kuljetusoppilaiden valvonta ennen koulun alkua ja koulun päättymisen jälkeen
- järjestää odotustuntien valvonta
- tiedottaa oppilaille ja huoltajille poikkeuspäivien kuljetusjärjestelyistä

8. Vakuutukset

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa, kouluhammashoito-käyntejä, koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Vakuutus ei korvaa oppilaan tahallaan aiheuttamaa vahinkoa toiselle osapuolelle eikä vaatteiden, silmälasien tms. rikkoutumista.

Vahingontekijä (myös alaikäinen) tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

9. Kuljetuksen laatuun liittyvät kysymykset

Koulukuljetuksia koskeva palaute osoitetaan sivistystoimenjohtajalle. Kaikki esille tulleet valitukset selvitetään liikennöitsijän kanssa. Mikäli tapahtuu vakavia rikkomuksia, kuten liikennelainsäädännön rikkomista, tulee asianosaisten ottaa suoraan yhteyttä poliisiin.

Kuljetusperiaatteet määrittävät koulukuljetuspalvelun tason, jota Rautjärven kunnassa noudatetaan.

Sivistyslautakunta on vahvistanut Rautjärven kunnan koulukuljetusperiaatteet 2.5.2012/28 §.